

ekososyalist strateji

Özgün Kaynak: Eco-Socialist Strategy Toolkit. Climate Vanguard.
<https://www.climatevanguard.org/publications/eco-socialist-strategy>

Son Erişim Tarihi: 23.09.2026

Çeviri: Elif Gödekmerdan

Editör: Prof. Dr. Çiler Çilingiroğlu

Bu metin ANTROG tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

<https://www.antrog.net/>

EYLÜL 2026

Ekososyalist Strateji

Giriş

İran'a yönelik savaştan Küba'nın kuşatılmasına ve Sahel bölgesini etkisi altına alan yıkıcı kuraklığa kadar, içinde bulunduğumuz dönemin bir "canavarlar çağı" olduğuna kuşku yoktur. Bununla birlikte, egemen sınıfların emekçiler ve gezegen üzerindeki baskıcı saldırılarına karşı giderek büyüyen bir direniş söz konusudur. Ekososyalizm uğruna yürütülen uzun soluklu mücadelede bu direnişi güçlendirmek, yoğunlaştırmak ve yönlendirmek, devrimci örgütlerin sorumluluğundadır.

Peki bu nasıl gerçekleştirilebilir? Ekososyalist dönüşüm üzerine hazırlanan üç bölümlük serinin üçüncü bölümünde, bu soruya ekososyalist stratejiyi ele alarak yanıt vermeyi amaçlıyoruz¹.

İlk olarak, ekososyalist stratejiyi tanımlıyor ve bu stratejinin geliştirildiği birbirleriyle bağlantılı üç düzeyi ortaya koyuyoruz. Ardından, strateji oluşturma pratiğinin dört temel eylemini ya da aşamasını ele alıyoruz. Son olarak ise örgütlerin, günümüzde ekososyalist mücadelenin daha ileri biçimlerinin ortaya çıkabilmesi için gerekli koşulları oluşturmak üzere atabilecekleri üç adımı belirliyoruz. Bu adımların her biri, ilham verici bir vaka çalışması üzerinden somutlaştırılmaktadır.

Ekososyalist Strateji Nedir?

Özünde, siyasal strateji, belirli koşullar altında mevcut kaynakların nasıl tahsis edilerek toplumsal güç oluşturulduğuna ve belirli bir hedefe nasıl ulaşılacağına ilişkin bir hipotezdir. Ekososyalist dönüşüm söz konusu olduğunda nihai hedef, herkesin ihtiyaçlarını karşılayacak ve kapitalizm ile emperyalizmin beş yüzyılı aşkın süredir tahrip ettiği ekosistemleri yeniden canlandıracak şekilde toplumu yeniden örgütlemektir.

Şekil 1. 1922 yılında Moskova'da düzenlenen Uzak Doğu Komünist ve Devrimci Örgütleri Birinci Kongresi'nde konuşma yapan Japon komünist Sen Katayama.

Bu hedef doğrultusunda; üretim araçlarının demokratikleştirilmesi, konut, gıda, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi yaşamın temel gereksinimlerinin metalaştırılmaktan çıkarılması ve küresel ekonominin sömürgecilikten arındırılması (dekolonizasyon) gerekmektedir.

¹ Bu dizinin birinci ve ikinci bölümleri, ekososyalizm mücadelesinde sırasıyla **devletin** ve **devrimci partinin** rolüne odaklanmaktadır. Kendi örgütünüzün stratejisini geliştirmeye yönelik pratik bir rehber için **Ekososyalist Strateji Araç Kiti'ne** (**Eco-Socialist Strategy Toolkit**) bakabilirsiniz. Bkz. <https://www.climatevanguard.org/publications>

Bu temelde ekososyalist strateji, toplumsal ihtiyaçları ekolojik zorunluluklarla sentezleyerek devrimci bir dönüşüm için toplumsal güç oluşturma'nın nasıl mümkün olabileceğine ilişkin bir hipotezdir. Ekososyalist strateji, birbirinden farklı ancak birbiriyle bağlantılı üç düzeyde geliştirilebilir:

- Özgürleştirici strateji (Liberatory Strategy)
- Örgütsel strateji (Organisational Strategy)
- Program stratejisi (Programme Strategy)

Bu strateji düzeyleri birbirlerinden yalıtılmış değildir; aksine diyalektik bir ilişki içerisinde var olurlar. Daha geniş kapsamlı strateji düzeyleri daha alt düzeyleri etkilerken, alt düzeylerde geliştirilen stratejiler de daha geniş stratejik çerçevelerin şekillenmesine katkıda bulunur.

Özgürleştirici Strateji

Stratejinin en üst düzeyi, ekososyalist özgürleştirici stratejidir. Bu strateji, toplumdaki güç dengesini değiştirecek kapasitenin nasıl oluşturabileceği ve **ekososyalizme** doğru devrimci bir dönüşümün nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin hareket düzeyinde bir hipotezdir [1].

Özgürleştirici strateji, ulusal bir sol hareket ekosistemine özgüdür ². Üç bölümlük bu serinin birinci bölümünde ortaya konduğu üzere, işçi sınıfının mücadelesi ve devlet üzerindeki denetimi, devrimci sürecin temel unsurlarındandır. Bu durum, özellikle Küresel Güney ülkeleri açısından hayati önem taşımaktadır. Zira bu ülkeler siyasal egemenliklerini kazanmış olmalarına rağmen, üretici güçleri —yani metallerin üretimi için gerekli olan emek, kaynaklar ve makineler— üzerindeki ekonomik egemenlikten mahrum bırakılmıştır[2]. Uluslararası ekososyalizmin koşulları, ancak her birinin halk sınıflarının denetimi altında bulunduğu, gerçekten egemen ulus-devletlerden oluşan uluslararası bir topluluk içerisinde ortaya çıkabilir³.

Özgürleştirici stratejiyi daha iyi anlayabilmek için tarihsel devrimci hareketlere bakabiliriz. Örneğin Gine-Bissau ve Yeşil Burun Adaları'nda, Gine ve Yeşil Burun Adaları'nın Bağımsızlığı için Afrika Partisi (PAIGC), sosyalizmin inşasının öncelikle emperyalist egemenliğin devrilmesi yoluyla ülkenin üretici güçleri üzerinde denetim kurulmasını gerektirdiğini kavramıştı [3]. PAIGC lideri Amílcar Cabral'ın sözleriyle:

“ulusal kurtuluş, ulusal üretici güçlerin her türlü yabancı egemenlikten tamamen kurtulduğu zaman ve yalnızca o zaman gerçekleşir”[4].

Pratikte bu, ulusal kurtuluşun Portekiz sömürge yönetimine karşı köylülerin örgütlenmesini gerektirdiği yönündeki hipotezin geliştirilmesi anlamına geliyordu⁴.

Cabral'ın kavrayışında kritik olan nokta, ulusal kurtuluşun yalnızca toplumsal ihtiyaçların karşılanması için değil, aynı zamanda “toprağı savunmanın” ve sömürgeciliğin insan olmayan doğaya yönelik tahribatına son vermenin tek yolu olmasıydı[5].

PAIGC örneğinin gösterdiği üzere, özgürleştirici strateji, hareket ekosistemindeki kolektif faaliyetlerin toplamından kendiliğinden ortaya çıkan organik bir olgu değildir. Aksine, önceden tasarlanmalı, bilinçli olarak geliştirilmeli ve ileri bir kadro örgütü ya da bu serinin ikinci bölümünde ele alındığı üzere ekososyalist bir parti gibi liderlik örgütleri tarafından hareketin içine bilinçli biçimde yerleştirilmelidir.

² Bir **hareket ekosistemi**, belirli bir coğrafya veya konu alanı içerisindeki örgütlerin birbirleriyle bağlantılı oluşturduğu bir ağıdır. Bu ağdaki örgütlerin farklı rolleri, stratejileri ve ilişkileri farklı işlevlere hizmet etmekle birlikte, birlikte hareket ederek **toplumsal dönüşüm için kolektif kapasiteyi şekillendirirler** (de Koning & Wopperer, 2024).

³ **Halk sınıfları**, kapitalizm ve emperyalizm altında yaşamları sömürü, mülksüzleştirme ve marjinalleştirme tarafından şekillenen ve toplumsal yaşam üzerinde demokratik denetim kurulmasında **ortak maddi çıkarlara sahip olan toplumun geniş çoğunluğunu** ifade eder.

⁴ Bu anlatım, PAIGC'nin **özgürleştirici stratejisinin** yalnızca bir yönünü öne çıkarmaktadır; oysa gerçekte bu strateji çok daha karmaşıktır. Örneğin, *déclassé* ve **yarı-proleterleşmiş gruplardan** kadroların yetiştirilmesini de içermekteydi (Abdullah, 2006).

Özgürleştirici ekososyalist strateji, yalnızca devrimci dönüşüm için gerekli toplumsal gücün nasıl oluşturulacağını belirlemekle kalmamalı; aynı zamanda kısa vadede ekososyalizmin gerektirdiği gezegensel koşulların korunmasını da hedeflemelidir. Mevcut ekolojik gidişat göz önünde bulundurulduğunda, Dünya sisteminin çöküşünü sınırlandıracak kazanımlar elde etmek için hâlihazırda birikmiş toplumsal gücümüzü kullanmalıyız (örneğin, evrensel ve sıfır karbonlu toplu taşıma).

Önemli olarak, bu tür kazanımlar için verilen mücadele sürecinin kendisi de devrimci toplumsal gücün inşasına katkıda bulunabilir. Örneğin bu süreç, örgütleyicilerin liderlik becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar yaratabilir ve hareketler arasındaki koalisyonların güçlendirilmesine yardımcı olabilir. Böylece daha ileri kazanımlar elde etme kapasitemizi artırarak mücadelenin ilerletilmesi için daha elverişli koşullar yaratılır.

Örgütsel Strateji

Özgürleştirici stratejiden bir alt düzeye geçtiğimizde karşımıza örgütsel strateji çıkar. Bu, ulusal bir sol hareket ekosistemi içerisindeki her bir örgüt tarafından geliştirilen bir hipotezdir. Örgütsel strateji, belirli bir örgütün hem kendi hedeflerine nasıl ulaşabileceğini hem de ekososyalist dönüşüme nasıl katkıda bulunabileceğini ortaya koyar.

Sağlam bir örgütsel strateji, birbiriyle ilişkili üç ilkeyle karakterize edilir: (1) örgütün daha geniş hareket ekosistemi içerisindeki rolünü dikkate alır; (2) örgütsel faaliyetlerin mevcut koşullarla nasıl etkileşime girdiğini inceler; (3) yinelenmeli bir nitelik taşır ve elde edilen başarılar, başarısızlıklar ve değişen koşullar doğrultusunda uyarlanabilecek şekilde tasarlanır.

Önceki örneğe devam edecek olursak, PAIGC'nin örgütsel stratejisi, partinin hedeflerine nasıl ulaşacağına ilişkin hipotezlerin geliştirilmesini içeriyordu. Bu kapsamda, köylülerin bilinç düzeyini yükseltmek amacıyla kadroların eğitilmesi ve yeni bir toplum inşasının başlatılabileceği kurtarılmış bölgelerin genişletilmesi gibi hedefler belirlenmişti[6]. Bu hipotezler, söz konusu hedeflere ulaşmanın Gine-Bissau ve Yeşil Burun Adaları'nda ulusal kurtuluşa yönelik özgürleştirici stratejiyi nasıl ilerleteceği dikkate alınarak geliştiriliyordu.

Şekil 2. Gine-Bissau'nun kurtarılmış bölgelerinde PAIGC okulu, 1974. Roel Coutinho, Gine-Bissau ve Senegal Fotoğrafları (1973–1974).

Örgütlerin stratejilerini geliştirip uygulayabilecekleri iki farklı durum arasında ayırım yapmak da önemlidir.

Birinci durum, bir liderlik örgütünün belirli bir hareket ekosistemi içerisinde özgürleştirici bir strateji geliştirmiş ve bu stratejiyi hareketin içine yerleştirmiş olmasıdır. Bu durumda örgütsel stratejiler, hareket düzeyindeki stratejiyle uyumlu olacak şekilde düzenlenmeli ve

şekillendirilmelidir. Böylece her bir örgüt, **ekososyalist** dönüşüm için gerekli toplumsal gücün oluşturulması sürecindeki özgül rolünü kavrayabilir.

İkinci durum ise hareket düzeyinde herhangi bir özgürleştirici stratejinin bulunmadığı koşuldur. Bu durumda örgütsel strateji, hareket ekosisteminin bir bütün olarak ekososyalist dönüşüm siyasetine müdahil olma kapasitesini güçlendirmeyi hedeflemelidir. Bu senaryonun ne denli yaygın olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kısa metnin son bölümü olan “**Ekososyalizm İçin Mücadele**” başlığında bu duruma daha fazla yer verilmektedir.

Program Stratejisi

Stratejinin en alt düzeyi program stratejisidir. Örgütsel strateji içerisinde yer alan program stratejisi, gündelik çalışmaları daha geniş kapsamlı stratejik hedeflere bağlayan bir eylem planıdır. Örgütsel kaynakların —zaman ve para gibi— nasıl kullanılacağını ve örgütsel hedefleri ilerletmek amacıyla hangi taktiklerin uygulanacağını belirler [7].

Program stratejisi, taktiklerin her zaman stratejiye tabi olması gerektiğini açıkça ortaya koyar. Belirli bir taktik, ancak ekososyalist program stratejisini desteklediği ölçüde devrimci bir nitelik kazanır; ekososyalist program stratejisinin kendisi de ekososyalist stratejinin daha üst düzeyleri içerisinde yer alır. Bu iç içe geçmiş yapı, taktiksel tercihleri örgüt ve hareket ölçeğindeki stratejik müdahalelere bağlar.

Bu stratejik çerçeveden koparıldığında, taktikler birbirinden yalıtılmış siyasal eylemlerden biraz daha fazlası hâline gelir. Örneğin bir işçi grevi, sınıfsal gücü oluşturmak ve sistemik dönüşümü ilerletmek amacıyla daha geniş bir strateji doğrultusunda koordine edildiğinde devrimci bir nitelik taşıyabilir. Ancak daha geniş kapsamlı bir örgüt ve hareket stratejisinden kopuk olduğunda, yalnızca tek seferlik bir mağduriyet veya şikâyetin ifadesi olarak kalır.

Bunun yanı sıra, taktiklerin seçiminin program stratejisi içerisinde konumlandırılması, bu taktiklerin aynı zamanda esnek olması gerektiğini de ortaya koyar. **Koşullar değişiyorsa, taktikler de değişmelidir.** Taktiksel katılık yalnızca bizi yavaşlatır; değişen koşullar karşısında hazırlıksız ve etkisiz kalmamıza neden olur. Lenin'in ifadesiyle:

“önceden, hiçbir zaman zikzak çizmemeyi, hiçbir zaman geri adım atmamayı reddetmek, son derece gülünçtür”[8].

Cabral ve PAIGC'deki yoldaşları bunun somut bir örneğini oluşturur. Başlangıçta, Marksist stratejiyi izleyerek sanayi proletaryası arasında toplumsal güç oluşturmak amacıyla kentsel merkezlerde örgütlenmeye çalıştılar. Ancak bu girişim başarısız oldu; çünkü yerel koşullardan, yani Gine-Bissau'da büyük bir sanayi proletaryasının bulunmamasından ve aynı zamanda Portekiz sömürge güçlerinin kentlerdeki gücü ile acımasızlığından kopuktu[9]. Ağustos 1959'da liman işçileri ve ticaret gemilerinde çalışan denizcilerin gerçekleştirdiği bir grev sırasında yaşanan katliamda 50 kişinin öldürülmesinin ardından parti, faaliyetlerinin yönünü değiştirerek kırsal kesimdeki köylüler arasında güç oluşturmaya odaklandı[10].

Ekososyalist Stratejiyi Uygulamak

Peki, ekososyalist stratejiyi nasıl geliştirir ve pratiğe nasıl geçiririz? Bunu, strateji geliştirme sürecinin dört aşamasından oluşan bir süreç olarak ele alıyoruz: analiz etmek, hipotez geliştirmek, uygulamak ve değerlendirmek[11]. Bu yöntem, stratejinin her üç düzeyine de uygulanabilir. Bu bölümde söz konusu eylemler daha ayrıntılı biçimde açıklanmakta ve anlatım boyunca kutular içerisinde bir örnek üzerinden somutlaştırılmaktadır.

"Without revolutionary theory, there can be no revolutionary movement"

– Vladimir Lenin

→ "Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz." -V. Lenin

1. Analiz Etmek

Strateji geliştirme, örgütlenme bağlamımızın analiz edilmesiyle başlar. Bu analiz; karşı karşıya olduğumuz egemen sistemlerin incelenmesini, bu sistemlerin mevcut konjonktürde nasıl tezahür ettiğinin değerlendirilmesini ve mücadelemizin başarılı olması hâlinde ortaya çıkabilecek daha iyi bir dünyaya ilişkin somut koşullara dayanan bir vizyonun geliştirilmesini içerir[12].

Örnek

Kentlerinde giderek artan yaşam maliyetiyle mücadele etmek isteyen kurgusal bir siyasal örgüt olan Millcaster Rise Up (MRU)'ı ele alalım.

MRU üyeleri, kapitalizm altında rekabetin zorlayıcı yasalarının, kazananın her şeyi aldığı bir dinamik yaratarak tekelleri gücün ortaya çıkmasına nasıl yol açtığını analiz eder. Bu tekeller, konut, enerji, ulaşım ve gıda gibi temel ihtiyaçların fiyatlarını, mümkün olan en yüksek kâr elde etmek amacıyla belirleme gücüne sahip olabilir. İnsanlar (1) piyasa üzerinde herhangi bir denetime sahip olmadıkları ve (2) günlük yaşamlarını sürdürebilmek için piyasaya bağımlı oldukları için, refahları tekeller tarafından zarar görmektedir.

MRU, bu dinamiğin kendi kentlerindeki belirli bir tezahürünü, otobüs ücretlerindeki hızlı artışta görür. Daha önce belediyeye ait olan otobüs işletmesi artık kâr amacı güden bir şirket tarafından yönetilmektedir. Kentte yalnızca tek bir otobüs hizmeti bulunduğundan, bu şirket doğal bir tekel konumundadır.

Örgüt, ulaşımın demokratikleştirildiği ve metalaştırılmaktan çıkarıldığı bir gelecek vizyonu geliştirir. Ulaşım hizmeti kâr amacıyla değil, insanların yararına olacak şekilde işçiler tarafından yönetilir.

2. Hipotez Geliştirmek

Bir hipotez, stratejinin temelini oluşturur; belirli koşullar altında belirli bir hedefe ulaşmak için kapasitelerin nasıl seferber edilebileceğini ortaya koyar.

İyi bir hipotez, özgül ve sınanabilir olmalıdır[13]. Bunun için içinde örgütlenme faaliyetimizi yürüttüğümüz somut koşulların, sahip olduğumuz mevcut hareket kapasitelerinin, toplumsal güç uygulayabileceğimiz mücadele alanlarının ve böyle bir müdahalenin yaratabileceği olası etkilerin titizlikle incelenmesi gerekir.

Örnek

MRU, yaptığı analize dayanarak program düzeyinde bir hipotez geliştirir:

"Eğer birkaç hafta sürecek bir otobüs boykotu örgütlersek, belediyenin Ulaştırma Dairesi otobüs ücretlerinde indirimle gidilmesini müzakere etmek zorunda kalacak ve bu durum,

kentte yaşam maliyetini düşürmeye yönelik işçi sınıfı mücadelesinin ivme kazanmasını sağlayacaktır.”

3. Uygulamak

Bir hipotez, gerçek yaşamda sınanmadığı sürece işe yaramaz. Mao’yu izleyerek ifade edecek olursak, “*hakikatin tek ölçütü toplumsal pratiktir*” [14]. Bir hipotezi pratiğe geçirmek için, gündelik siyasal çalışmalarımıza yön verecek bir eylem planı geliştirmemiz gerekir.

Örnek

MRU, program düzeyinde geliştirdiği hipotezi üç aşamalı bir eylem planı oluşturarak uygular: **ajitasyon, eğitim, seferberlik.**

İlk olarak otobüslerdeki şirket reklamlarını ajitasyon amaçlı propaganda ile değiştirir ve yolculara şu soruyu yöneltir:

“Paranız neden hissedarları Millcaster’da bile yaşamayan bir şirketin cebini dolduruyor?!”

Bu propaganda, yolcuları haftalık bir meclise katılmaya davet eder. Bu toplantılarda örgütleyiciler, insanlara otobüs ücretlerinin neden arttığını ve bu artışı durdurmak için geliştirdikleri eylem planını anlatır.

Zaman içerisinde MRU, otobüs şirketine ve dolayısıyla Ulaştırma Dairesi’ne karşı doğrudan eyleme geçmeye hazır, siyasal açıdan bilinçlenmiş bir toplumsal taban oluşturur. İlk olarak belediyeye bir dilekçe vermekle işe başlarlar; ardından eylemi belediyenin genel merkezi önünde gerçekleştirilen bir protestoya taşır ve nihayetinde birkaç hafta sürecek bir boykota geçerler.

4. Değerlendirmek

*“Tell no lies, claim
no easy victories...”*

- Amílcar Cabral

“Ne yalanlar söyle, ne de zaferler ilan et” -Amílcar Cabral

Değerlendirme, siyasal çalışmalarımızın etkinliğini sınamamıza olanak tanır ve stratejinin sürekli olarak geliştirilmesine yön verir. Amacı, geliştirdiğimiz hipotezleri doğrulamak veya reddetmek ve böylece hem analizimizi hem de varsayımlarımızı yeniden gözden geçirip değiştirebilmemizi sağlamaktır.

Önemli olan nokta, değerlendirmenin yalnızca bir projenin sonunda yapılmamasıdır. Değerlendirme, uygulamanın her aşamasında gerçekleştirilir ve böylece sürekli bir eylem ve düşünüm döngüsü oluşturur.

Örnek

Birkaç hafta süren otobüs boykotu sona erdikten sonra örgüt, boykotun ne ölçüde etkili olduğunu değerlendirmek için zaman ayırır. Bazı otobüs yolcularının politik olarak bilinçlenmesini sağlamışlardır ve otobüs şirketi kesinlikle gelir kaybına uğramıştır; ancak Belediyenin Ulaştırma Dairesi müzakere masasına gelmemiştir. Örgüt, alternatif ulaşım seçeneklerinin bulunmaması nedeniyle yeterli sayıda insanın boykota katılmadığı sonucuna varır.

Bu değerlendirmeye dayanarak örgüt, çabalarını otobüs şoförlerini dayanışma grevine çıkmaya ikna etmeye yöneltmeye karar verir. Bu grevde şoförler çalışmaya devam edecek, ancak yolculardan herhangi bir ücret talep etmeyecektir. Örgüt, bunun şirket kârlarında daha büyük bir düşüşe yol açarak Ulaştırma Dairesi üzerinde müzakere etmesi yönünde daha fazla baskı oluşturacağını öngörür. Aynı zamanda bu eylem, otobüs hizmetinin metalaştırılmaktan çıkarıldığı ve işçiler tarafından halkın yararına işletildiği alternatif bir düzenin önceden somutlaştırılmasını sağlayacaktır.

Bu değerlendirmeye dayanarak hipotez yeniden düzenlenir:

“Eğer otobüs şoförleriyle beraber bir dayanışma grevi örgütlersek, o hâlde Ulaştırma Dairesi otobüs ücretlerinde indirimle gidilmesini müzakere etmek zorunda kalacak ve bu durum, Millcaster'da yaşam maliyetini düşürmeye yönelik işçi sınıfı mücadelesinin ivme kazanmasını sağlayacaktır.”

Eylem planı da buna göre değiştirilir ve şoförlerle bire bir görüşmelere, sendikalaşma çalışmalarına ve bir grev fonu için kaynak toplamaya odaklanır. Yolcularla yürütülen siyasal çalışmalar ise grev eylemine yönelik desteğin oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla devam eder.

Ekososyalizm İçin Mücadele

Birçok örgüt, güvenilir ve etkili liderlik örgütlerinin bulunmadığı ve dolayısıyla hareket düzeyinde bir özgürleştirici stratejinin mevcut olmadığı koşullarda faaliyet göstermektedir. Bu gerçeklikten hareketle, örgütlerin **ekososyalist** mücadelenin daha ileri biçimlerinin ortaya çıkabilmesi için gerekli koşulları oluşturmak üzere atabilecekleri üç adım belirliyoruz. Her bir adımı, ilham verici vaka çalışmaları aracılığıyla somutlaştırıyoruz.

1. Örgütsel Yapıyı Geliştirmek

Örgütsel yapı, uzun soluklu ve etkili örgütlenme çalışmalarını mümkün kılan unsurdur. İnsanları ortak bir amaç etrafında bir araya getirir ve bu amacı gerçekleştirmelerini mümkün kılar.

Daha etkili hâle gelebilmek için örgütler, iyi işleyen iç yapılara sahip olmalıdır. Böyle bir yapı hem liderliğe dayalı hem de demokratik olmalıdır. Daha fazla sorumluluk üstlenebilecek kapasite ve becerilere sahip kişiler örgüte liderlik etmeli; üyeler de onları demokratik biçimde bu sorumluluğu üstlenmeleri için yetkilendirmelidir. Bununla birlikte örgüt, yeni bir liderlik çekirdeğinin ortaya çıkabileceği koşulları yaratmalıdır. Bu; siyasal eğitim, beceri geliştirme eğitimleri ve farklı örgütlenme deneyimlerine aktif katılım yoluyla gerçekleştirilebilir. Daha yetkin bir üye kitlesi yalnızca liderlik havuzunu genişletmekle kalmaz; daha da önemlisi, örgütün toplumsal güç oluşturma kapasitesini güçlendirir.

All-Chicago Tenants Alliance (ACTA), etkili bir örgütsel yapıya sahip bir örgütün iyi bir örneğidir. ACTA, sömürücü ev sahiplerine karşı kiracıların sınıfsal gücünü oluşturmak ve nihai hedef olarak konutun toplumsallaştırılmasını gerçekleştirmek amacıyla çalışan devrimci sosyalist bir örgüttür [15]. Binalar ve daha genel anlamda toprak üzerindeki demokratik denetim, işçi sınıfının yaşamları üzerindeki kontrolünü artıracaktır.

ACTA, beş üyelik düzeyinden oluşmaktadır: gönüllü, genel üyelik, liderlik, ön-kadro ve kadro. ACTA, her üyeyi kadro düzeyine geliştirmeyi hedeflemektedir. Kadro olabilmek için üyelerin dört aylık bir eğitim programından geçmesi gerekir. Bu program, “ön-kadro” üyelerini toplantı kolaylaştırıcılığı, not tutma, zamanı yönetme ve eleştiri/özeleştiri gibi kadro sorumluluklarıyla tanıştırır. Che Guevara'nın düşüncesini yansıtan ACTA, her üyeyi politik mücadele yoluyla dönüştürülebilecek “tamamlanmamış bir ürün” olarak görmektedir.

2. Politik Birlik Oluşturmak

Ortak bir ekososyalist ideoloji, sistemik analiz, vizyon ve stratejik yönelim etrafında oluşturulan siyasal birlik, örgütlerin etkili biçimde organize olma kapasitesini güçlendirir. Bu birlik, örgütlerin mevcut konjonktürü doğru bir biçimde analiz etmelerini ve ekososyalist müdahaleler gerçekleştirmelerini mümkün kılar. Bu müdahalelerin amacı, sınıf mücadelesini kitlelere dayatmak değil; mevcut mücadeleleri sınıf bilincine dayalı ve anti-emperyalist bir doğrultuda şekillendirmektir. Komünist düşünür Vijay Prashad bunu “hareket hâlindeki risk” (*risk in motion*) olarak adlandırır; başka bir deyişle, kitlelerin kendiliğinden gelişen hareketini devrime doğru yönlendirmeye ilişkin siyasal bir stratejik hipotezdir [16].

Energy Embargo for Palestine (EEFP), “hareket hâlindeki risk” kavramının somut bir örneğini sunmaktadır. EEFP, Filistinli sendikaların İsrail'e enerji akışının kesintiye uğratılması yönündeki çağrısına yanıt veren, Britanya merkezli anti-emperyalist bir iklim örgütüdür. Örgüt, yüksek düzeyde politik birliğe sahip anti-Siyonist iklim aktivistleri tarafından Ocak 2024'te kurulmuştur. Bu aktivistler, emperyalizmi dünya sistemindeki temel çelişki olarak ele alan ortak bir anlayışı paylaşmaktadır. Onlara göre emperyalizm hem ekolojik yıkımdan hem de Filistin'deki yerleşimci sömürgecilikten sorumludur. 7 Ekim'in ardından bu siyasal birlik, örgütün yeni konjonktüre ilişkin ekososyalist bir analiz geliştirmesini mümkün kılmıştır. İklim hareketinin geri kalanından farklı olarak EEFP'nin kurucuları, mevcut ve yaygın çevre yanlısı tutumları İsrail'in gerçekleştirdiği soykırıma yönelik halkın öfkesiyle birleştirme fırsatını görmüştür⁵.

Bu sentezi hayata geçirmek amacıyla EEFP, son yıllarda çok sayıda kampanyaya ve eyleme öncülük etmiş ve bunlara katılmıştır. Bu kampanyalardan biri, Londra'daki British Museum'u hedef almaktadır. Müzenin fosil yakıt devi BP ile 10 yıllık, 50 milyon sterlinlik bir ortaklığı bulunmaktadır[17]. EEFP'nin kapsamlı araştırmalarının ortaya koyduğu üzere BP, Gazze'deki soykırımı finanse etmekte ve tarihsel Filistin'deki yerleşimci-sömürgeci projeyi sürdürmektedir [18]. Diğer örgütlerle ittifak içerisinde yürütülen kampanya, BP'nin faaliyetlerini sürdürmek için ihtiyaç duyduğu toplumsal meşruiyeti hedef almaktadır. Şirket bu meşruiyete, savaş suçlarına ve gezegensel yıkıma ortaklığını gizlemek amacıyla ihtiyaç duymaktadır. Kampanya aynı zamanda British Museum gibi devlet kurumlarının şirket çıkarlarıyla nasıl iç içe geçtiğini ortaya koymakta ve devletin şiddet yoluyla sermaye birikimini mümkün kılan bir aktör olarak rolü konusunda siyasal bilincin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

⁵ Britanya'daki insanların %52'si, hükümetin çevreyi ve doğayı korumak için yeterince çaba göstermediğini belirtmektedir (World Wildlife Fund, 2025). Ayrıca Kasım 2023'te Britanya halkının çoğunluğu (%59) Gazze'de ateşkes ilan edilmesini destekliyordu. Mayıs 2024'te ise halkın %69'u ateşkesi destekledi (Smith, 2024).

Şekil 3. Energy Embargo for Palestine'in British Museum'daki eylemi.

Sonuç olarak, ekolojik restorasyon ile küresel sömürgesizleşme arasındaki bağlantıyı görünür kılan BP karşıtı kampanya, hem iklim hareketi hem de Filistin dayanışma hareketi içerisinde ekososyalist bilincin derinleşmesine hizmet etmiştir. EEPF gibi örgütlerin çalışmaları aracılığıyla, günümüz krizlerinin birbiriyle bağlantılı ve karşılıklı olarak iç içe geçmiş niteliği daha görünür hâle gelmektedir.

3. Ortak Mücadeleye Katılmak

Örgütler, hareket ekosistemindeki farklı aktörlerle diyalog kurmalı ve ilişkiler geliştirmelidir. Bu, hareketin ortak müdahalelerde bulunma ve daha yüksek düzeyde ekososyalist birlik oluşturma kapasitesini güçlendirerek, ekososyalist mücadelenin daha ileri biçimleri için gerekli zemini yaratır.

Bunun iyi bir örneği, Public Power New York (PPNY) kampanyasıdır. Kampanya, New York eyaletinde Build Public Renewables Act (BPRA) yasasının 2023 yılında başarıyla kabul edilmesini sağlamıştır. BPRA, eyaletin kamu enerji kuruluşu olan New York Power Authority'nin, New York'un karbonsuzlaşma hedefini —2040 yılına kadar %100 sıfır emisyonlu elektrik— karşılamak üzere yenilenebilir enerji projelerini planlamasını, inşa etmesini ve işletmesini zorunlu kılmaktadır [19]. Yasa ayrıca adil bir dönüşüm için işçilerin yeniden eğitimine yılda 25 milyon dolar kaynak ayırmakta, sendikalı istihdamı güvence altına almakta ve düşük gelirli tüketicilere enerji kredileri sağlamaktadır [20]. PPNY, enerji üretim araçlarının demokratikleştirilmesine yönelik ekososyalist vizyonu somutlaştırmaktadır.

PPNY, 2019 yılında Democratic Socialists of America'nın New York City şubesinin (NYC-DSA) girişimiyle başladı. Kampanyanın nihai başarısı, NYC-DSA'nın işçi sendikaları ve iklim örgütleri de dâhil olmak üzere diğer gruplarla ortak bir zemin oluşturmak ve bu grupları kamu gücü mücadelesine dâhil etmek için yoğun bir örgütlenme çalışması yürütmesi sayesinde mümkün oldu [21]. Sonuç olarak PPNY, 20'den fazla örgütün oluşturduğu, binlerce gönüllüyü harekete geçiren ve bir milyondan fazla işçiyi temsil eden işçi sendikalarının desteğini alan bir koalisyona dönüştü.

BPRA'nın kendisi başlı başına büyük bir kazanım olmakla birlikte, gruplar arasında ekososyalist yakınlaşma oluşturma, toplumsal güç biriktirmenin ve mücadeleyi daha

ileriye taşımanın da bir aracı işlevini gördü. Kampanyaya katılan bir NYC-DSA üyesinin sözleriyle, bu zafer “*dinlenmek için değil, işe yaradığını gördüğümüz için mücadeleyi daha da ileri taşımak gerektiğine dair bir işaretti*” [22].

Sonuç

Ekososyalizm, toplumsal şikâyetleri ekolojik zorunluluklarla ilişkilendirerek, içinde bulunduğumuz topluluklarda etkili örgütlenme çalışmaları yürütebilmemiz için stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Ancak koşullarımızı analiz ederek, değişimin nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin hipotezler geliştirerek, stratejik hipotezlerimizi pratiğe geçirerek ve çabalarımızın etkinliğini değerlendirerek yürüttüğümüz pratik mücadele aracılığıyla, özgürleşmiş bir dünya için verdiğimiz mücadeleyi ilerletebiliriz.

Böylece ekososyalist dönüşüm üzerine hazırlanan bu üç bölümlük kısa metin dizisinin sonuna geliyoruz. İlk olarak, yeni bir dünyanın inşası sürecinde devleti, mücadelenin temel alanlarından ve temel aktörlerinden biri olarak ele aldık; ardından ekososyalist partinin, sol hareket ekosistemi içerisindeki vazgeçilmez rolünü değerlendirdik; son olarak ise devrimci dönüşüme yönelik toplumsal gücü oluşturmak ve yönlendirmek için ekososyalist stratejiyi ayrıntılı biçimde ele aldık.

Sonuç olarak, ekososyalist dönüşümün gerçekleşip gerçekleşmeyeceği ve nasıl gerçekleşeceği, emekçi ve ezilen insanların daha iyi bir dünya için kolektif bir mücadelede birleşmesine bağlıdır. Umudumuz, bu müdahalelerin söz konusu mücadeleyi güçlendirmeye katkıda bulunmasıdır.

Kaynakça

- [1] Steve Williams, ‘LeftRoots’ Liberatory Strategy Toolkit’, LeftRoots, 2023.
- [2] Kwame Nkrumah, Neo-Colonialism, the Last Stage of Imperialism (Thomas Nelson & Sons, Ltd., 1965).
- [3] Amílcar Cabral, ‘The Weapon of Theory’, marxists.org, n.d., accessed 9 January 2026.
- [4] Amílcar Cabral, ‘National Liberation and Culture,’ History Is A Weapon, n.d., accessed 9 January 2026.
- [5] Sónia Vaz Borges, ‘The PAIGC’s Political Education for Liberation in Guinea-Bissau, 1963–74’, Tricontinental: Institute for Social Research, 1 July 2022.
- [6] António Tomás, ‘A State Inside the Colony’, in Amílcar Cabral: The Life of a Reluctant Nationalist (Oxford University Press, 2021).
- [7] Jacob Waxman and Marshall Ganz, ‘Creating Shared Strategy: How to Strategize’, Leading Change Network, n.d., accessed 6 November 2025.
- [8] Vladimir Lenin, “Left-Wing” Communism: an Infantile Disorder’, marxists.org, 1999.
- [9] Amílcar Cabral, ‘Determined to Resist: Guerrilla Struggle in Guinea-Bissau’, Marxism Today, March 1969; Amílcar Cabral, ‘Brief Analysis of the Social Structure in Guinea’, marxists.org, 1969.
- [10] Amílcar Cabral, ‘Determined to Resist: Guerrilla Struggle in Guinea-Bissau’, Marxism Today, 1969.

- [11] Steve Williams, 'LeftRoots' Liberatory Strategy Toolkit', LeftRoots, 2023.
- [12] Ibid.
- [13] Ibid.
- [14] Mao Tse-tung, 'On Practice', in Selected Works of Mao Tse-Tung (Foreign Languages Press, 1937).
- [15] The All-Chicago Tenant Alliance, 'Tenant Spring', chicagotenants.com, July 2025.
- [16] Vijay Prashad, 'Class 6 - The Tactics of National Liberation', The People's Forum, 21 March 2025.
- [17] Mark Brown, 'British Museum's BP Sponsorship Deal "Astonishingly out of Touch"', The Guardian, 19 December 2023.
- [18] Energy Embargo for Palestine, 'Pipeline to Genocide: BP's Oil Route to Israel', Transnational Institute, 9 September 2024.
- [19] Lawrence Wang, 'In New York State, Socialists Have Won a Landmark Victory for Green Jobs and Clean Public Power', Jacobin, 7 September 2023.
- [20] Ibid.
- [21] Ashley Dawson, 'Dual Power: Building a Movement for the Abolition of Fossil Capital and the Construction of Public Renewables', Transnational Institute, 8 February 2024.
- [22] Green New Deal Campaign Commission, 'Campaign Q&A: Building Public Renewables in New York', ecosocialists.dsusa.org, 11 June 2025.